

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Ангел Ангелов Марчев, катедра „Управление“, УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор по икономика“ по научно направление 3.7 Администрация и управление (Социално управление).

Основание за представяне на становището: заповед РД 38-673/03.11.2017 на Ректора на СУ Св. Климент Охридски

Автор на дисертационния труд: Диана Божидарова Костова

Тема на дисертационния труд: „Зависимост между социален произход и успешна управленска кариера“.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към Стопанския факултет на СУ Св. Климент Охридски по научна специалност 3.7 Администрация и управление (Социално управление) през периода 2014 – 2017 г. От представената автобиография проличава доброто кариерно развитие и натрупания управленски опит на дисертанта.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената работа е в размер от 164 страници (еквивалентни на 218 стандартни) и включва: Увод, три глави, заключение, библиографска справка и приложения. Основните части имат следните характеристики:

- Увод (6 страници), в който последователно са разгледани състоянието и степен на разработване на проблема в научната литература, основната цел и задачи, работни хипотези, предмет и обект на изследването и теоретичен модел на изследването

- Първа глава (озаглавена „Професионален успех / Успешна кариера“) е с теоретичен характер, в размер от 35 страници. В главата се разглеждат разнообразните гледни точки относно двете основните понятия. Главата завършва с теоретически изведени предиктори за професионален успех.

- Втора глава (озаглавена „Теории и изследвания за взаимовръзката между социалния произход и професионалната позиция“) е разработена на 25 страници. Главата е специализиран (за целите на дисертацията) преглед на известни изследвания върху връзката между произход и професионално развитие. Тя е представена добре, спазвайки логическа рамка и продължаваща идеите от първа глава.

- Трета глава е „Методология. Дизайн на емпиричното изследване. Резултати от проведеното изследване“, разписана в 54 страници. На едно място са представени основните методологически аспекти на дисертацията и всички емпирични резултати.

- Заключение (4 стр.) включва експлицирано описание на основните изводи от изследването. Наличието на препоръки и някои насоки за бъдещи изследвания повишава практическата полза от научния труд.

- Представената библиография съдържа 276 източници (на български, немски и английски език), от които проличава степента на задълбочаване в темата и високата осведоменост на докторанта. Списъкът можеше да бъде оформен по-добре.

Като цяло – позитивно впечатление прави наличието на въведение и обобщение за всяка основна глава. Стилът на писане е научен и лаконичен, но на места има отклонения в посока наивитетен изказ от първо лице („ще се опитам да дам и известна яснота относно...“, „ако се опитаме...“) или изказване на непроверени твърдения като верни („Примери като този не са изключение...“).

Относно нетрадиционната структура на дисертацията, не е удачно излизането от рамката Теория-Методика-Емпирика. В този случай първите две глави са теоретични, а първата част на трета глава (заедно с отделни части от първите две) би трябвало да се обособи като самостоятелна методическа глава. Втората част на трета глава е по същество същинското емпирично изследване.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Споменавайки за достоинства на дисертацията, трябва да се отбележат и множеството разгледани разнообразни мнения на български и чужди изследователи, които обогатяват гледната точка на автора.

Разработената методика е оригинална и авторска, стъпваща на добри идеи от разнообразни източници, но и изградена (а по-късно реализирана) изцяло от автора. Поставените задачи в увода са изцяло изпълнени в дисертацията, а целта е постигната. Въпреки това може да се направи забележка – така описаните задачи са насочени главно към свършената изследователска работа в емпиричното изследване и почти не засягат първите две глави.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

От представените пет претенции два имат методически характер и три са с приложен характер. Като цяло стилът им на описание е малко протяжен и рецензентът счита, че приносите могат да бъдат подобрени с редактиране и съкращаване на текста. Освен това трябва да се обърне внимание на твърдението за доказване на тези/хипотези/теории, използвано в последните три приноса. В представеното емпирично изследване е ясно, че няма статистическа представителност и изводите могат да бъдат в посока на апробация. Следователно в най-добрия случай може да става дума за потвърждаване на чужди теории или за подсилване на работни хипотези.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В списъка с авторовите публикации по темата на дисертационния труд, докторантът е включил две статии и един доклад. Всички публикации са представени в България. Те отразяват съществени части от теоретическата част на дисертацията и отчасти покриват важни моменти от методическата част. Това дава основание да се отчете, че към настоящия момент са покрити изискванията за разпространение на идеите от дисертацията, но бих препоръчал на докторантът да реализира публикация покриваща и апробацията на методиката и теоретичните части.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е оформен съгласно нормалните технически изисквания и отразява всички съществени моменти от представената дисертация.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Могат да се очертаят и някои терминологични забележки като използването на понятията „фирма“, „позиция в йерархията“, „управленците“ и други.

Методическото описание на теоретичния модел на изследването (стр. 10) изисква доста подобрене. Това не е забележка към извършената изследователска работа от дисертанта, а към начинът на представянето ѝ. В момента приложената блок-схема има принципни и методически пропуски. Например не става ясно кои са управляващите параметри и кои са целевите променливи; какво точно се изследва и кои са веригите от причинно следствени връзки, описани от хипотезите.

Основните въпроси към докторантът са свързани с методически уточнения:

1) Има ли основание (и защо) да се твърди, че получените резултати от емпиричното изследване са универсални, валидни за спецификите на всяка национална култура или резултатите са единствено валидни за България?

2) Дисертантът да поясни в по-големи детайли (каквито липсват в текста) концепцията на т. нар. „класов индекс“ (т. 3.4.3)! Има ли емпирично доказателство за използването на представените три класи? Защо е наречен „индекс“ (а не „категоризация“ или да „класификация“)? Как са изведени преходите, представени в таблица 12 (където има определено нелинейни тенденции в съседни клетки)? Има ли ясна методика за класифицирането на статистическите единици по категориите?

8. Заключение

В заключение, считам че представените бележки са повод за интересна дискусия и при добра подготовка на дисертанта не биха представлявали съществена пречка за успешна публична защита за ОНС доктор. Представената дисертация има достатъчно достойнства, които ми дават основание да препоръчам на уважаваното научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ на Диана Божидарова Костова, по професионално направление 3.7 Администрация и управление (Социално управление) за дисертационния труд на тема: „Зависимост между социален произход и успешна управленска кариера“.

10.12.2017, София

доц. д-р Ангел Ангелов Марчев